

СТРАТЕГІЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Джураєва Д.О., Національний транспортний університет, Київ, Україна

STRATEGIES TO ENSURE THE COMPETITIVENESS OF ENTERPRISES

Dzhuraieva D.O., National Transport University, Kyiv, Ukraine

СТРАТЕГИИ ОБЕСПЕЧЕНИЯ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЙ

Джураева Д.А., Национальный транспортный университет, Киев, Украина

Постановка проблеми. Швидкий та досить нерівномірний розвиток національної економіки, нестабільність ринкового середовища, супроводжується посиленням конкурентної боротьби на ринку. Загострення конкуренції спонукає підприємства створювати конкурентоспроможний товар та послуги, що зумовлює необхідність удосконалення стратегії забезпечення конкурентоспроможності підприємств.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. В науковій літературі питанню забезпечення конкурентоспроможності підприємств присвячена велика кількість праць вітчизняних та зарубіжних науковців. Класиками у вивченні конкуренції вважаються А. Сміт (теорія досконалої конкуренції), К.Маркс (основний закон і механізм конкуренції), Д.Рікардо (принцип порівняльних конкурентних переваг), Д. Робінсон і Е. Чемберлін (проблеми монополістичної конкуренції).

В сучасній науковій літературі наявна велика кількість конкурентних стратегій підприємств, зокрема за І.Ансоффом, П.Друкером, Ф.Котлером, М.Портером, А.-А.Томсоном і А.-Дж.Стріклендом, Г.Азоевим, проте жодна класифікація не є універсальною та має свої недоліки.

Цілі статті. Метою даної роботи є виявлення ефективних стратегій забезпечення конкурентоспроможності підприємств.

Виклад основного матеріалу. Р. Фатхутдінов вважає, що конкурентоспроможність підприємства – це випуск конкурентоспроможного об'єкта, який здатен витримувати конкуренцію в порівнянні з аналогічними об'єктами на даному ринку [6].

На думку Г. Азоева, конкурентоспроможність підприємства – це можливість ефективно розпоряджатися власними і позиковими ресурсами в умовах конкурентного ринку [1]. Дане визначення, можна вважати, не повним оскільки головна увага приділяється фінансовій стороні діяльності підприємства.

Конкурентоспроможність підприємства, у визначенні українських вчених І. Должанського та Т. Загорної, тлумачиться як здатність виробляти та реалізовувати продукцію швидко, в достатній кількості, при високому технологічному рівні обслуговування та як можливість ефективно розпоряджатися власними та запозиченими ресурсами в умовах конкурентного ринку [3].

На мій погляд, конкурентоспроможність підприємства – це спроможність підприємства надавати товари, послуги, які за ціновими та якісними характеристиками мають такий попит, який забезпечує високоприбуткову операційну діяльність підприємства.

Формування конкурентних стратегій підприємства - одне з головних та найскладніших завдань процесу стратегічного управління підприємством. В економічній літературі наявні різні підходи до класифікації конкурентних стратегій. Так, за класифікацією М. Портера передбачені стратегії лідерства у зниженні витрат, диверсифікації, концентрації; за А. Юдановим – віолентну, патієнтну, комутантну, експлерентну стратегії; за Ф. Котлером – стратегії лідера, атакування лідера, переслідування лідера, фахівця; за І. Ансоффом – товарна диверсифікація, ринкова диверсифікація [4, с.230-238].

Базовими стратегіями забезпечення конкурентоспроможності є стратегії, визначені М.Портером. Вони є найбільш поширеними та вивіреними практикою в умовах ринкової економіки.

Стратегія лідерства у зниженні витрат базується на оптимізації витрат всіх частин виробничо-управлінської системи. За даною стратегією, лідери виготовляють товари еластичні за ціною, забезпечуються надійний «захист» від п'яти конкурентних сил за Портером (постачальників, наявних і потенційних конкурентів, виробників товарів-субститутів, споживачі) та спроможні формувати на

ринку нижню межу цін. Недоліком даної стратегії є орієнтація на виробництво одного виду товарів та нерозвиненість інших напрямків діяльності.

Стратегія диверсифікації забезпечує можливість виробництва товарів які є привабливими для споживачів та відрізняються від товарів конкурентів. Наявність відмінностей вимагає більших витрат, проте забезпечує підвищення прибутковості внаслідок прийняття ринком вищої ціни.

Стратегія концентрації – це більш глибока диверсифікація продукції, що випускається підприємством, або досягнення нижчих витрат на сегменті, що обслуговуються.

В економічній літературі має місце дискусія щодо доцільності використання лише однієї із запропонованих стратегій чи їх поєднання. Так В. О. Василенко та Т. І. Ткаченко наголошують, що організація повинна чітко вирішити який тип конкурентної переваги вона хоче одержати та в якій сфері це реально можливо, при цьому стратегічною помилкою буде використання декількох базових стратегій одночасно, так як по суті вони є альтернативними[2.,с.27].

Забезпечення високого рівня конкурентоспроможності підприємства повинно відбуватися на рівні стратегічних рішень підприємства. Це пов'язано з тим, що формування конкурентних переваг підприємства тісно пов'язане з його діяльністю в майбутньому та майбутніми змінами у зовнішньому середовищі.

Механізм формування та реалізації стратегії забезпечення конкурентоспроможності підприємства доцільно структурувати за такими взаємопов'язаними етапами:

- визначення реального рівня конкурентоспроможності підприємства;
- оцінка рівні конкурентного середовища підприємства;
- формування конкурентних стратегій підприємства;
- аналіз можливих подій при впровадженні певної стратегії;
- реалізація обраної стратегії;
- контроль за впровадженням стратегії, моніторинг змін у зовнішньому середовищі;
- адаптація стратегії у відповідності до змін у конкурентному середовищі.

Стратегія забезпечення конкурентоспроможності є елементом системи конкурентних стратегій, до складу якої також входять стратегія формування конкурентних переваг та стратегія конкурентної поведінки.

У процесі стратегічного управління підприємством розробка стратегії забезпечення конкурентоспроможності призводить до прийняття стратегічних рішень на трьох управлінських рівнях:

- загальний управлінський рівень – корпоративна стратегія;
- рівень функціональних підрозділів – функціональні стратегії;
- рівень виробничих підрозділів – операційні стратегії [5.,с.83].

Корпоративна (загальна) стратегія підприємства визначає загальний напрямок забезпечення конкурентоспроможності підприємства. На даному рівні розробляється загальна стратегія, яка слугуватиме основою для розробки наступних рівнів; вищим керівництвом приймаються рішення про розширення, ліквідацію, перепрофілювання окремих сфер діяльності; формуються загальні, диверсифікаційні, спеціалізаційні плани підприємства.

Функціональні стратегії формуються на основі загальної стратегії підприємства, вони розробляються функціональними відділами та службами підприємства. Головною метою формування та реалізації функціональних стратегій забезпечення конкурентоспроможності підприємств є пошук ефективних механізмів управління діяльністю виробничих підрозділів підприємства в межах корпоративної стратегії. До функціональних стратегій підприємства відносять маркетингову, фінансову, інноваційну, соціальну, виробничу, зовнішньоекономічну та інші стратегії.

Операційні стратегії забезпечують довгострокові конкурентні переваги кожної структурної одиниці та розробляються виробничими підрозділами підприємства.

Необхідно відмітити, що всі стратегії підприємства, для ефективного забезпечення конкурентоспроможності, повинні бути взаємоузгодженими. Стратегії нижчих рівнів мають формуватися на основі стратегії вищих рівнів та мати більш детальний план для кожного наступного рівня. Основним принципом координації різних рівнів стратегії забезпечення конкурентоспроможності підприємства є їхня ієрархічна підпорядкованість з забезпеченням зворотного зв'язку, який буде задовольняти потреби всіх учасників процесу стратегічного планування на підприємстві.

Ефективною є стратегія забезпечення конкурентоспроможності підприємства, планування якої здійснюється на основі ієрархічного підпорядкування «зверху-вниз» з урахуванням зворотного зв'язку між учасниками різних рівнів прийняття управлінських рішень.

Висновки: Результати проведених досліджень створюють певні передумови для розробки стратегії забезпечення конкурентоспроможності підприємств.

ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ

1. Азоєв Г. Л. Конкурентні переваги фірми / Г.Л. Азоєв, О.П. Челенков – М.: Тип. Новості, 2000. – 256с.
2. Василенко В.А. Стратегічне управління / В.А. Василенко, І.Т. Ткаченко. – К.: ЦУЛ, 2003. – 396с.
3. Должанський І.З., Загорна Т.О. Конкурентоспроможність підприємства. -К.: Центр навчальної літератури, 2006. - 384 с.
4. Кіндрацька Г.І. Стратегічний менеджмент: Навч. посіб. / Кіндрацька Г.І. – К.: Знання, 2006. – 366с.
5. Мостенська Т.Л. Системне забезпечення конкуренто-спроможності підприємств м'ясної і молочної промисловості України: Монографія. / Т.Л. Мостенська, О.І. Драган, І.В. Суха / Національний ун-т харчових технологій – К, 2009. – 127 с.
6. Фатхутдінов Р. А. Управління конкурентоспроможністю організації / Р.А. Фатхутдінов. – М.: Ексмо, 2004. – 544 с.

REFERENCES

1. Azoiev H.L. Competitive advantages of the firm / H.L. Azoiev, O.P. Chelenkov – Moskva: Novosti, 2000. – 256p. (Rus)
2. Vasylenko V.A. Strategic management / V.A. Vasylenko, Tkachenko I.T. – Kyiv.: CUL, 2003. – 396p. (Ukr)
3. Dolzhanskiy I.Z., Zagorna T.O. Competitiveness of enterprises. -Kyiv.: Center for educational literature, 2006. -384 p. (Ukr)
4. Klimenko S.M., Omelyanenko T.V., Barabas D.O., Dubrova O.S., Vakulenko A.V., Managing enterprise competitiveness: Tutorial - Kyiv.: Kyiv national economic University, 2008. - 520 p. (Ukr)
5. Fatkhutdinov R.A. Management of competitiveness of the organization / R.A. Fatkhutdinov. - Moskva: Eksmo, 2004. – 544p. (Rus)

РЕФЕРАТ

Джураєва Д.О. Стратегії забезпечення конкурентоспроможності підприємств / Д.О. Джураєва // Вісник Національного транспортного університету. Науково-технічний збірник: в 2 ч. Ч. 2: Серія «Економічні науки». – К. : НТУ, 2014. – Вип. 30.

В статті виявлені ефективні стратегії забезпечення конкурентоспроможності підприємств.

Об'єкт дослідження – процес управління конкурентоспроможністю підприємства.

Мета роботи – виявлення ефективних стратегій забезпечення конкурентоспроможності підприємства.

Методи дослідження – метод синтезу та аналізу, логіко-теоретичного узагальнення.

Виявлено, що на сьогодні відсутня єдина стратегія забезпечення конкурентоспроможності підприємства. Результати аналізу праць, як зарубіжних так і вітчизняних вчених, дозволили виявити базові стратегії забезпечення конкурентоспроможності підприємства. Ефективною є стратегія забезпечення конкурентоспроможності підприємства, планування якої здійснюється на основі ієрархічного підпорядкування «зверху-вниз» з урахуванням зворотного зв'язку між учасниками різних рівнів прийняття управлінських рішень.

Результати роботи можуть бути використані для розробки ефективної стратегії забезпечення конкурентоспроможності підприємства.

Прогнозні припущення щодо розвитку об'єкта дослідження – розробка стратегії забезпечення конкурентоспроможності підприємства певного типу діяльності.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: МЕХАНІЗМ, ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ, КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА, КОНКУРЕНТНЕ СЕРЕДОВИЩЕ, СТРАТЕГІЯ.

ABSTRACT

Dzhuraieva D.O. Strategies to ensure the competitiveness of enterprises. Visnyk National Transport University. Scientific and Technical Collection: In Part 2. Part 2: Series «Economic sciences». – Kyiv: National Transport University, 2014. – Issue 30.

The article identified effective strategies for ensuring the competitiveness of enterprises.

Object of research - is the process of managing the enterprise's competitiveness.

Purpose is to identify effective strategies for ensuring the competitiveness of the enterprise.

Methods of the study – methods of analysis and synthesis, logic and theoretical generalization.

Discovered that at present there is no single strategy for ensuring the competitiveness of the enterprise. Results of the analysis works, both foreign and domestic scholars, allowed to identify the basic strategy to ensure the competitiveness of the enterprise. An effective strategy to ensure the competitiveness of enterprises, the planning of which is based on the hierarchical subordination of "top-down" with regard to feedback between members of different levels of decision making.

The results can be used to develop effective strategies to ensure the competitiveness of the enterprise.

Forecast assumptions about the object of study – development strategy ensuring the competitiveness of the enterprises of a certain type of activity.

KEYWORDS: MECHANISM, ENSURING COMPETITIVENESS, COMPETITIVENESS OF ENTERPRISE, COMPETITIVE ENVIRONMENT, STRATEGY.

РЕФЕРАТ

Джураева Д.А. Стратегии обеспечения конкурентоспособности предприятий. / Д.А. Джураева // Вестник Национального транспортного университета. Научно-технический сборник: в 2 ч. Ч. 2: Серия «Экономические науки». – К. : НТУ, 2014. – Вып. 30.

В статье определены эффективные стратегии для обеспечения конкурентоспособности предприятий.

Объектом исследования является процесс управления конкурентоспособности предприятия.

Целью данной работы является определения эффективных стратегий обеспечения конкурентоспособности предприятия.

Методами исследования является метод синтеза и анализа и логико–теоретическое обобщение.

Выяснено, что сегодня отсутствует единая стратегия обеспечения конкурентоспособности предприятия. Результаты анализа работ, зарубежных и отечественных ученых, позволили выявить основные стратегии обеспечения конкурентоспособности предприятия. Эффективной есть стратегия обеспечения конкурентоспособности предприятий, планирования которой основывается на иерархическом подчинении «сверху-вниз» с учётом обратной связи между членами разных уровней принятия решений.

Результаты могут использоваться для разработки эффективных стратегий обеспечения конкурентоспособности предприятия.

Прогнозные предположения о развитии объекта исследования – разработка стратегии обеспечения конкурентоспособности предприятий определенного вида деятельности.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: МЕХАНИЗМ, ОБЕСПЕЧЕНИЕ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ, КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТЬ ПРЕДПРИЯТИЯ, КОНКУРЕНТНАЯ СРЕДА, СТРАТЕГИЯ.

АВТОР:

Джураева Дарія Олександрівна, Національний транспортний університет, аспірант кафедри менеджменту та туризму, тел. +380679712492, Україна, 03170, м. Київ бул. Романа Роллана 13Г кв.61.

AUTOR:

Dzhuraieva Dariia O., National Transport University, postgraduate, department of management and tourism, tel. + 380679712492, Ukraine, 03170, Kyiv, Romena Rollan str. 13G, ap. 61.

АВТОР:

Джураева Дария Александровна, Национальный транспортный университет, аспирант кафедры менеджмента и туризма, тел. +380679712492, Украина, 03170, г. Киев, бул. Романа Роллана 13Г кв.61.

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Ложачевська О. М., доктор економічних наук, професор, Національний Авіаційний університет, завідувач кафедри міжнародної економіки, Київ, Україна.

Бойко В. В., кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки, Національного транспортного університету, Київ, Україна

REVIEWER:

Lozhachevska O.M., Economics (Dr.), professor, National Aviation University, head of Department of International Economics, Kyiv, Ukraine.

Boiko V.V., Candidate of Economic Sciences, Associate Professor of Department of Economics, National Transport University, Kyiv, Ukraine